

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oglasila plačuje se od štiritopne peti-vrste po 12 h, če se oglasilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národná Tiskárna“ telefon št. 85.

Deželni kulturni svet.

II.

Vladni načrt o ustanovitvi okrajnih gospodarskih društev in dež. kulturnega sveta je bil kot tak popolnoma nesprejemljiv. To pa zgolj iz stvarnih razlogov. Po tem načrtu bi bilo treba vstvariti popolnoma novo kmetijsko organizacijo, in to kot nasprotje obstoječe organizacije, kateri stoji na čelu kmetijska družba. Če bi se bil sprejel vladni načrt, imeli bi v deželi nakrat dve organizaciji: kmetijsko družbo in pa kulturni svet z njegovimi okrajnimi gospodarskimi društvi, mej katerima organizacijama bi že vsled nature njihovih smotrov vladal permanenten boj. Ni dvoma, da bi se bila kmetijska družbi odvzela vsa tista opravila, katera je vladni načrt pridržal kulturnemu svetu, gotovo pa je tudi, da bi se vladna organizacija le počasi, med vednim bojem mogla ukoreniniti, in da bi veliko let za kmetijstvo v deželi niti tega ne mogla storiti, kar vzlic omejenosti delokroga stori kmetijska družba sedaj. Kmetijstvo bi bilo na škodi, in to je vzrok, da se je narodna napredna stranka uprla vladnemu načrtu.

Kdor sodi stvarno, kogar strankarstvo še ni popolnoma zaslepilo, tisti mora priznati, da se je narodna napredna stranka v tej zadevi postavila na jedino pravilno stališče. Merodajni so bili zanj edino-le gospodarski oziri, klerikalce pa so vodile samo strankarske koristi. Narodno napredna stranka si je rekla, da ni pametno, in da ni koristno, ako se hoče narediti prostor za novo organizacijo nati način, da se razdere in ugonobi organizacija, ki se je dobro obnesla, in do katere imajo ljudstvo zaupanje, v tem ko do nove organizacije nima in še ne more imeti zaupanja. Zaupanje ljudstva se ne dobi kar čez noč. Tudi kmetijska družba si ga je pridobila šele po dolgoletnem, v resnici uspešnem delovanju. Ljudstvo se je družbe oklenilo šele, ko je videlo, da mu res koristi, in gotovo

je, da bi bilo gledalo na vladno organizacijo z veliko nezaupnostjo, ki bi se še poglobila, ker bi ta organizacija kot konkurenčna naprava kmetijske družbe tudi pri najboljši volji vsaj dolgo časa ne mogla uspevati.

Ti pomisleki so bili odločilni za to, da se je narodna napredna stranka uprla vladnemu načrtu. Stranka pa je spoznala, da sedanja kmetijska družba zahtevam našega časa ne more povsem ustrezati, in da bi bilo za naše kmetijstvo bolje, če se zastopstvo njihovih interesov postavi na širšo podlago in vsled tega ni osredotočila svojega delovanja na to, da prepreči vladni načrt, nego da ta načrt izboljša in popolni, tako da postane primeren potrebam in razmeram v naši deželi.

Tako izboljšanje vladnega načrta se je tudi doseglo, in sicer s pomočjo veleposestniških poslancev, katerim se mora priznati, da so v tem slučaju veliko boljše varovali koristi kmetškega ljudstva v naši deželi, kakor legitimirani zastopniki kmetških volilcev, klerikalni poslanci.

Že tekom debate v deželnem zboru se je pojasnilo, da spremembe, katere je na vladnem načrtu izvršil upravni odsek, niso bistvene. Upravni odsek se je v poglavitnih točkah popolnoma pridružil vladnemu načrtu, ki je pri krojenju po željah klerikalne stranke, dodal je samo to, da se ta nova organizacija ne izvrši v nasprotju s kmetijsko družbo, ne kot konkurenčna naprava, nego da se zasnuje na tej podlagi sami, tako da se kmetijska družba raztopi v tej novi organizaciji in se jej popolnoma umakne. Na ta način se prepreči vsak boj, nova organizacija ima takoj na dan svojega rojstva krepko podlago in ne bo se jej treba šele boriti z ljudsko nezaupnostjo in loviti člene in vrh tega dobi še lepo premoženje v roke.

Nova organizacija je v bistvu popolnoma taka, kakor so si jo želeli klerikalci, a če vzlic temu niso

z njo zadovoljni, je to dokaz da jim sploh ni za dobro in koristno zastopstvo kmetških gospodarskih koristij, nego samo za to, da bi se vstvarila nova organizacija, katera bi stala v nasprotju s kmetijsko družbo, in katera bi bila sama klerikalna strankarska agentura, ki bi pospeševala v klerikalne strankarske koristi.

Načrt kmetijske organizacije, kakor ga je sprejel dež. zbor je tak, da bi ga morala vsaka stranka podpirati, katera ima sploh kaj smisla za blagor ljudstva. Ž njim bi se na zdravi in dobri podlagi vstvarilo krepko organizacijo, vstvarilo bi se nekaj stalnega, s čimer bi se mogle kmetijske koristi kar najbolje pospeševati. Organizacija po tem načrtu bi bila odmaknjena vsem političnim bojem in strankarskim preprirom, imela bi širok delokrog in veliko avtoriteto tudi pri vladi, tako da bi lahko mnogo več dosegla za naše kmetijstvo, kakor se je v sedanjih razmerah tudi pri najboljši volji moglo doseči.

In taki občekoristni napravi uprli so se klerikalci, proti nji so vprizorili neko obstrukcijo in ker se jim ta ni posrečila, pa demonstracijo, upajoč, da sprejeti zakon vsled tega ne zadobi sankcije.

Ljudje, ki imajo tako malo smisla za ljudsko gospodarsko korist, ki se upajo danes, v teh gospodarsko toli kritičnih časih, na tak način teptati ljudske interese, pač niso vredni imena ljudskih zastopnikov.

Govor dež. posl. Iv. Šubica

o zadevi naprave vodovoda za mesto Kranj in okolico v seji deželnega zbora kranjskega dne 3. maja 1900.

Visoka zbornica! Deželni odbor je svoje poročilo o vodovodu za mesto Kranj in okolico sestavil tako temeljito, in gosp. poročevalec župan Hribar je stvar v tehničnem in finančnem oziru tako obširno

in vsestransko pojasnil, da je morebiti težko najti še novih momentov, ki bi to velevažno zadevo še krepkeje podpirali in njeno nujno potrebo še bolj ilustrirali. Vkljub temu pa naj mi bode dovoljeno, da kot poslanec mesta Kranja posežem v debato in se nekoliko pečam s predlogo, ki jo imamo v obravnavi.

Gospoda moja, Vi ste podrobno poučeni, kaka naloga je odmerjena projektovanemu vodovodu. Znano je Vam, da naj bi dovažal dobro pitne vode velikemu številu ovetočih vasij, ki leže na vzhodni strani kranjskega mesta in ki se sedaj nahajajo glede vode v tako žalostnem položaju, da se v tem oziru morejo primerjati z najbolj razupitimi deli naše suhe Krajine. O teh vaseh in njih vodni bedi ne bom govoril, ker vem, da bode itak njihov poslanec povzdignil zanje svoj glas. Pač pa hočem glede mesta Kranja napraviti nekoliko opazk in navesti nekoliko dokazov, da je nameravani vodovod vitalnega in odločilnega pomena za razvoj in prospek tega mesta.

Visoka zbornica! Vprašanje po dobavi dobre pitne vode že mnogo let zanima prebivalce kranjskega mesta. Pred približno desetimi leti že je inženier Smrekar, ki je zgradil ljubljanski vodovod, dal pregledati okolico kranjsko. Stvar je pozneje sicer nekoliko zaspala, a vsled nujne potrebe se je kmalu zopet z novo silo pojavila. — Mesto Kranj, ki ima danes z dijaki vred nekako 3000 prebivalcev, je poleg malega vodovoda iz Save, ki pa ne preskrbuje mesta s pitno vodo, navezano na štiri vodnjake. Izmed teh je navadno vsaj jeden pokvarjen ali pa v reparaturi — čemur se ni čuditi, ker so silno globoki in jih gonijo pridne roke skoraj noč in dan — in tedaj preostaja navadno samo še 2—3 vodnjakov, iz katerih naj zajema celo mesto, ki nima male potrebe v tem oziru. Opozarjam le, da po štetju z dne 31. decembra 1890 rede v mestu 426 glav živine, za katero je težko preskrbeti dobre pitne vode, ko jo še ljudem primanjkuje. V tržnih dnevih in semnjih, ki so v Kranju jako obiskani, se

LISTEK.

Avžnerjevega Jurija koza.

Spisal Dolfe Savinčan.

V Savinjski dolini so vsi poznali Avžnerjevega Jurija in njegovo Jero. Tam ob koncu Smrečje vasi je stala njegova koliba, pokrita s slamo in bičjem, skoz katero pa so gledala suha rebra radovedno v širni svet. Kadar pa je potegnil veter, podobna je bila ježu, kateremu se ježé bodice, zaječalo pa je tedaj tako čudovito po starih preperelih tramovih, da je prestrašena za meketala Sivka v ozkem hlevu.

A ne mislite, da je bila to znabiti krava posebne pasme, nego to je bila suhorebra kozica, katera je dajala zakoncema sladkega mleka in pa še kakega kozliča, da, včasih tudi dva na leto.

Toda zadnji čas — že par let — ni bilo več mladičev, saj je pa bila tudi že stara ta Sivka, ta edina dota Jerina. No, in Jera je bila že stara, in Jurij tudi. Da bi ga pa bili videli, kako se je pomladil tedaj, kadar je pasel ob dolgem motvozu Sivko tam ob potoku, kako ji je prigovarjal sočnato travo, kako jo gladil!

Toda vse mine! In tudi Sivko je doletela ona usoda vsega, kar živi in leze.

Ljudje pa so pravili, da je tedaj spolzelo po raskavem obrazu Jurija par debelih solz, in tudi Jera je otirala v sivi, umazani predpasnik solze.

Toda trebalo je preskrbeti si drugo kozo. To ni bilo težko, saj sta bila sv. Kozma in Damijan blizu, in na ta dva se je Jurij tako zanesel, da je sklenil tega dne na bližnjem semnju kupiti si kozico, akoravno je bil prepričan, da take, kakor je bila Sivka, pač nikdar več ne dobi.

Torej na sv. Kozma in Damijana god je bilo, ko se je odpravil Jurij na semenj, in mu je Jera podajala nauke: „Le pazi, da te ne opeharijo in ti ne prodajo brstnice mesto travnice, saj veš, da brstnica nima tako dobrega mleka! Seveda bi bilo najbolje, da bi bila poleg, pa saj človek ne utegne vsega. Glej, da se vrneš kmalu domov“, klicala je še za njim, ko je že Jurij mahal po cesti z drenovko v roki, da so plahale široke hlače ob košenih nogah.

„O kupil jo bom pa, kupil, če Bog da in sv. Kozma in Damijan“, prigovarjal je samemu sebi.

Mimogrede bodi omenjeno, da je imel lepo navado, da je govoril sam s seboj.

Na semnju mu je bila sreča mila. Kmalu se je pobotal z znancem še iz mladih let. In res je gnal proti večeru lepo kozo za seboj. In kako je bil vesel, vedno

in vedno jo je gladil in ji prigovarjal: „No, no, Sivka, le pojdi, saj sedaj si moja. Draga si res bila, pa ti mi boš tudi mleka dala, in pa kozliča seveda tudi in trava boš jedla tudi, a brstja se bala kot Bogasvaruj križa, pa še kako!! O hvala vama, sv. Kozma in Damijan, da sta mi pri kupčiji pomagala.“

Toda naenkrat je utihnil Jurij, ko je izgovoril ime teh svetnikov. Spomnil se je, da jima je obljubil veliko voščeno svečo, če mu izprosita lepo kozico, in sedaj mu je bilo žal. Saj sveča stane par petic, potem pa zgori in sv. Kozma in Damijan nimata nič od tega, Jurij ne, in Sivka tudi ne.

Iz tega razmotrivanja in teh mislij ga je zbudil glasni klic pivcev, ki so popivali v krčmi mesarja Mastnaka.

„No, no, Jurij, kaj pa ženeš, ali si dobro kupčijo napravil? Pojdi no pit, saj tvoja stara ti ga tako ne privošči, posušil se boš popolnoma!“

Jurij je dobil pogum, privezal kozico ob drog in ga krepko potegnil.

Stemnilo se je in Jurij ni zapazil, kako sta mu hudomušna krčmar in njegov pomočnik odvezala kozico in mesto nje privezala kozla ob drog.

In Jurij je gnal kmalu na to najlepšega kozla proti domu, v krčmi pa je od-

mevalo veselega smeha, ko je krčmar pri povedoval, kaj je naredil z Jurjevo Sivko.

„Jurij pa je govoril sam seboj: „No no le pojdi Sivka, saj si moja!“

A spet so mu obtičale nadaljne besede v grlu, saj je bil v svojem veselju popolnoma pozabil na ta dva njegova priprošnika in na svečo, ter je izdal one petice za maslec vina. Veselo pa si je pomel roki in tolažilno vzdihnil: „E, e, sv. Kozma in Damijan, saj vidva že uživata nebeško veselje in rajsko luč, vidva nimata nič od tega, če vama svečo kupim in jaz tudi ne in Sivka tudi ne.“ In sklenil je, da sveče ne bo kupil.

Jera ga ni bila nič kaj vesela, ko je priklovratil domov, in iz redkoznih ust so se vsule ko toča ne preveč ljubeznive besede na ubogega Jurja.

„E, e, preljuba Jera,“ jo je tolažil Jurij, „boš že videla, da bo sedaj dovolj mleka pri hiši. Debela je in vime ima veliko, saj sta mi pomagala sv. Kozma in Damijan! E Jera, nisem ga preveč popil. Sivka me je stala štiri srebrne tolarje, in sveča za sv. Kozma in Damijana šest petic, in zapil nisem skoraj nič, saj so mi ga večinoma drugi kupili.“

In čudno! Tudi Jero je naposled minila jeza.

Na vse zgodaj družega jutra, ko je

pomnoži število živine izdatno in lahko se trdi, da je šestokrat v mestu po 1000 glav živine, katero je treba napajati in čediti. Promet bi bil sigurno še dokaj večji, trgi bi bili še bolj obiskani, ko bi ne bilo toliko zaprek zaradi vode. Še ob navadnih dneh zapažamo živahno in zanimivo gibanje krog vodnjakov. Venec žensk straži vodnjak in čaka po celo uro, da pride na vrsto.

Dalje tudi ob požarih mnogi oddaljeni deli mesta nimajo dovolj vode, in gotovo je, da bi vrla kranjska požarna bramba pri vsakem večjem ognju imela zaradi pomanjkanja vode nenaravno težko stališče. In to ni mala reč, če pomislimo, koliko blaga je v cvetočih trgovinah po mestu nakopičene, koliko raznega drugega gradiva je v vedni nevarnosti, ker ni dovolj vode na razpolaganje.

Istotako trpe različne obrti v mestu na pomanjkanju primerne vode in splošno se toži, da razni obrti ne napredujejo istomerno s trgovino, ker jim nedostaja temeljne podlage za dotični obrt, namreč vode.

Prezreti ne smemo tudi še jednega faktorja, ki glasno kliče po zdravi, pitni vodi v Kranju. To je novi učni zavod, cesarja Franca Jožefa višja gimnazija. Že sedaj ima okroglo 450 dijakov. V sled spretne vodstva, odličnega učiteljskega zbora in požrtvovalnosti meščanov je ta zavod hitro zaslovel in zacvetel. Nikakega dvoma ni, da ima lepo prihodnost, in da se bode obisk še izdatno pomnožil. Lahko računamo na vsaj 500 dijakov, ko bode gimnazija kompletna. Dolžnost poklicanih faktorjev je, da damo tej ukaželjni mladini primerne zdravstvene pogoje za življenje; častna zadeva vse dežele je, da se ozira na mladino, ki študira v Kranju in jej zagotovi vsaj zdrave pitne vode in vode za telesno snago. Ali ni to prava ironija, če čujemo, da so pri gimnaziji morali napraviti kapnico, in da je 450 dijakov med dnevom navezanih na njeno vodo, ki je komaj užitna, a kaj šele zdrava in okusna.

Kar velja za dijake, velja tudi za vojake; s stališča vojaškega erarja se mora projektovani vodovod najtopleje priporočati in naravnost zahtevati. Dokaz temu je, da so lani nameravali odpovedati vojaške vaje v okolici kranjski, ker nedostaja vode, a obstoječe luže imajo toliko škodljivih kalij v sebi, da je bilo vojaškim oddelkom strogo prepovedano, piti tisto smrdljivo tekočino. V Šenčurji so celo patrolje stražile luže in čuvala, da jih nihče ni pil, ker je dokazano bilo, da biva v njih bacilus vročinske bolezni... Vojaške vaje naj se za vedno odpovedo — ž njimi pa bo izginil izdaten vir dohodkov za Kranj in njegovo okolico.

Čas beži in vem, da je treba hiteti, kajti ure našega zasedanja so štete, in kmalu bode bila ura ločitve. Zato bi opozoril le še na jedno stvar. Kranj se razvija in širi v zadnjih letih, kakor pač nobeno drugo mesto naše kronovine. A v kljub mar-

še vladal polumrak, pa se je opasala Jera s širokim kuhinjskim predpasnikom, vzela trinogi stolec v eno in malo golidico v drugo roko in šla v hlevček, da namolze mleka. In sedla je poleg kozice, stisnila golidico med kolena in segla za vimenom... „O sv. Kozma in Damijan“, je zaječala Jera nakrat, ko ji je koza dala krepko brco z zadnjima nogama, da sta se prevrnili trinogi stol in Jera. In ko se je pobrala, je tekla kričoč v kočo, dregnila ubogega Jurija v rebra in vpila, kričoč z obema rokama: „Vstani, klada zaspana! Ne da mleka, pa ga ne da, in pa še prevrgla me je ta preklicana koza!“ Hitro je bil Jurij na nogah in z leščerbo v roki je hitel v hlev.

„Na, na, Sivka, na“, vpil je že od daleč in posvetil urno v hlev, kjer je stal prestrašeni kozel.

„O sv. Kozma in Damijan“, vzdihnila sta obenem Jurij in Jera, — „o Bog nas varuj“, odskočil je prestrašen Jurij. Jera pa je hitro pograbila golidico in udrihala ubogega Jurija po hrbtu.

„Na, to imaš, da boš vedel kupiti kozla mesto kozice, ti prismođa prismojena! Ne, tega si pa nisem mislila, da si tako trapast in ne razločiš niti kozla od kozice!“

„Ženeš kozla nazaj, ti Jurij vseh Bog je res nate pozabil, ko je pa-

ljivosti in naprednosti meščanov se to razširjanje in stavbeno delovanje ne more vršiti v toliki meri, kakor bi bilo želeti, ker nedostaja vode za hiše in značilno je, da podjetnik, ki je zgradil lepo vilo ob robu mesta, te vile ne more prodati, ker — pomanjkuje vode!

Potreba vodovoda za mesto Kranj je torej očitna, nujna in dokazana. Gorenjska okolica se ne more primerno razvijati, ne more napredovati, ako ji ne pridemo na pomoč in ako ne dovolimo prispevka za projektovani vodovod.

V tehnična razmotrivanja in detailje se ne bodem spuščal, ker so bili itak dovolj označeni od gospoda poročevalca; tudi ne bodem — osobito zaradi pomanjkanja časa — risal zgodovine načrta, ki leži pred nami in opisoval poleg njega še drugih poskusov, ki so se vršili, da bi se mesto preskrbelo s primerno pitno vodo. Ti poskusi so deloma povzročili zanimive razprave med meščani in imeli so to dobro posledico, da so se preiskave temeljiteje izvrševale, in da so se pojmi vsestransko razbistrili. Če tudi so dotični poskusi svoje dni rodili marsikako razburjenje, danes moramo vendarle reči, da so stvari sami mnogo koristili in to tembolj, ker je vsakdo prepričan, da so izvirali vselej le iz pravega lokalnega patriotizma!

Veščaki so končno odobrili Hraskega načrt, ki je podlaga poročilu deželnega odbora. Svota, katero zahteva ta projekt, je sicer velika, a če pomislim važnost ozemlja, ki naj dobi dobre vode, in če se oziramo na važnost mesta Kranj, moramo pač priznati, da žrtve ni prevelika, in to tem manj, ker hoče Kranjsko mesto v svoji požrtvovalnosti prevzeti razmerno največji delež in se dokaj huje obremeniti, nego občine, ki pridejo v poštev. Glede na te okoliščine smo gotovo opravičeni, ako tudi apeliramo na blagonaklonjenost cesarske vlade, da naj zadevo Kranjskega vodovoda kar najintenzivneje podpira in ji zagotovi 50%, prispevka, opravičeni ne le z lokalnega stališča, temveč s stališča cele dežele, kateri mora biti na tem, da prospava jedno njegovih najvažnejših mest in jeden njegovih najvažnejših kulturnih zavodov.

Z upom, da bode cesarska vlada blagohotno stala nasproti projektovanemu tehničnemu in finančnemu načrtu za vodovod mesta Kranja in okolice, sklepam svoje besede in prosim gospode tovariše, da glasujejo za predlog deželnega odbora.

V Ljubljani, 11. maja. K položaju.

Poluradno dementirana kriza v ministertvu radi odstopa ministra Rezeka traja dalje. Körber je bil radi tega pri cesarju, ki pa demisijske še ni sprejel. Kakor poročajo dunajski listi, je nastala kriza samo radi jezikovnega načrta, ki se tiče Moravske. Parlamentarna komisija desnice se trudi, da omogoči Čehom opustiti obstrukcijo. Sedaj hočejo posredovati češki veleposelniki in slovanska krščansko-narodna zveza. Bajе vspeh tega posredovanja ni izključen.

Tam v Mastnakovi hiši pa so že bili zbrani veseli bratci in se že od daleč smejali ubogemu Jurju, ki je vlekel trmastega kozla za seboj.

„Kam pa, Jurij, kam pa ženeš kozico? Ali hočeš imeti mladino? Pojdi no pit, pojdi, saj veš, da ni dobro, če človek tešč kolovratu po svetu!“ so ga klicali v gostilno.

Vesolja je poskočilo srce v Jurju, ker je videl, da so se tudi sosedje zmotili in imeli kozla za kozo. Sedaj pa se je hotel maščevati za vse, in široko se je razkoračil. „Možje, sedaj pa res vidim, da tudi vi ne poznate, kaj je kozel in kaj je koza. Ali ne vidite, da je kozel, ha, ha?“

Jurij je pil, nekoliko iz veselja, nekoliko iz jeze in nekoliko pa tudi zato, ker ga je še vedno skelel hrbet. In imeli so mu toliko pripovedovati ti možje, da niti ni zapazil, kako so mu zmenjali kozla in ga odvedli nazaj v mesarjev hlev, ob drog privezali kozo, katero je kupil včeraj. Nedolgo potem je gnal Jurij žival dalje, in ker vinca ni bil vajen, se je malo opotekal.

„No, to mu jih bodem povedal, da mi kaj takega naredi ta, ki pravi, da je moj prijatelj“, govoril je sam s seboj. „Aha, ravno prav, da si doma“, in že od daleč je mahal svojemu prijatelju s pestjo in tako čudno krilil ž njo, da je koza prestrašena meketala. Prijatelj pa ga je gledal in gledal.

Odprava pregnanstva v Sibirijo.

V Peterburgu se je začelo v ponedeljek obravnavanje vladnega zakonskega načrta, da se deportacija v Sibirijo odpravi. Inicijativo za to važno reformo je dal sedanji car, ki je med svojim potovanjem po Sibiriji sam spoznal grozote sibirskih kaznilnic. Justični minister Muravjev je na to vpeljal iznova za Sibirijo liberalni justični red Aleksandra II. ter izdelal predlogo, da se izgnanstvo docela opusti. Mesto izгона naj se uvedejo kaznilnice, ki se naj sezidajo v Peterburgu, Pskovu, Smolensku, Harkovu, Kijevu, Vilni, Simbirsku, Saratovu in Tveru. Da pa se omeji tudi pravica občin izganjati ljudi, določa novi zakon, da bodo morale občine izgnance poslej same vzdrževati in ne več država. Kako ogromno je število izgnancev v Sibirijo, dokazuje to, da je bilo koncem minulega leta samo v gubernijah Sknek in Jenisejsk 110.000 izgnancev. Da se vladni načrt sprejme, ni dvomiti. S tem pa si postavi Nikolaj II. v zgodovini nesmrten spomenik.

Američansko-turški konflikt.

Konflikt med Ameriko in Turčijo radi odškodnine za podrte misijone med Armenci se je poostiril. V Washingtonu grozé z ultimatom, in iz Londona poročajo, da se bržčas pretrgajo diplomatske zveze med Zjedinjenimi državami in med osmanskim cesarstvom ter da bo poslej zastopala Nemčija američanske interese v Turčiji. Amerika zahteva brezpogojno, da se ji izplača odškodnina za misijone, katere so podrli turški vojaki med izgredi in nemiri med Armenci. Mac Kinley si hoče s svojo energijo pridobiti še nekaj več popularnosti, ki mu bo ob priliki predsedniške volitve proti Bryanu prav potrebna. Radi 90.000 dolarjev Amerika pač ne bo tirala afere do skrajnosti.

Vojna v Južni Afriki.

Angleži so prekorčili tudi reko Zand in Buri se umikajo proti Kroonstadu. Vlada republike Oranje se preloži v Heilbron. Buri so zapustili tudi Ladybrand in Ficksburg ter se umaknili proti Bethlehemu. 4. t. m. je general Hamilton s svojo konjico zgrabil nemški kor ter ga porazil tako korenito, da za vojno ni več rabljiv. Poroča se tudi, da hoče oranjevska armada poslej sama za-se operirati in ne več v družbi s Transvaalci. Angleži upajo, da se bodo Oranjejci kmalu udali ter sklenili mir. General Buller namerava v kratkem operirati proti Zmajevim goram in ga bo v tem podpiral Roberts. Buller je izdal te dni nov poziv na prebivalstvo Natala, s katerim pozivom obljublja popolno amnestijo onim, ki se sami oglasijo pri oblastvih ter odložé orožje. Generala Hunterja divizija, ki operira proti obleganemu Mafekingu, se baje razdeli. En del bode prodiral dalje proti Mafekingu, večji del pa bo skušal zasesti Klensdorf in Potšefstroom na transvaalskem ozemlju. Kako bojeviti so še Transvaalci, dokazuje pismo, katero je dobil predsednik Krüger od odlične burske žene, ki ga je vprašala, ali ni prišel

„Tu ga imaš nazaj, ti slepar, ki hočeš biti moj prijatelj, pa si tak, da mi prodaš kozla in ne kozice! Bog ti naj grehe odpusti, jaz ti jih ne morem, sveti Kozma in Damijan, ta varuha in priprošnika vseh koz in kozic, ti pa naj ne dasta nikoli sreče! — Na, tak prijatelj, ki prodaja kozla za kozo! Sram te bodi!“

„Ne vem, ali si res vso pamet izgubil, ali me pa hočeš za norca imeti! Ne vem, ali si slep, káli, ali res ne poznaš kozla od kozice! To je vendar koza, poglej no! Jurij je izpustil motvoz in odskočil kakor bi ga pičil gad.“

„O sv. Kozma in Damijan. Bog nas varuj, to je pa že narejeno. Kupčija je pri kraju, — nazaj denar, saj vem, če priženem to preklicano kozo domov, bo pa zopet kozel!“

In Jurij ni poprej miroval, da mu je res odšel prijatelj denar in ga spravil v listnico. Strahoma se je še ozrl parkrat po kozici in jo urno ubral po zaprašeni cesti domov.

Jurij je kupil drugo kozo, kupil pa tudi sv. Kozmi in Damijanu, o katerih je bil sedaj prepričan, da res ne razumeta šale, debelo svedo.

že čas, da se sestavijo ženske kompanije. Burske ženske so pripravljene, zgrabit za orožje, da pomagajo možem braniti neodvisnost republike.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. maja.

— Osebnosti. Asistentom pri goriskem deželnem odboru je imenovan gosp. Emil Kavčič.

— Slovensko gledališče. „Slovenec“ blazni od veselja, ker si domišlja, da je „Slovenski Narod“ s svojim listkom o naši Taliji pritrdil njegovim nazorom o nalogi in namenu slovenskega gledališča. Ljudje se seveda smejejo toliki brezobraznosti. „Slovenec“ nazoni o našem gledališču so znani vsakomur, saj jih je dokazal že šestkrat s svojimi impertinentnimi napadi na velezaslužne in požrtvovalne intendance, na naše režiserje in z otroškimi zabavljicami raznim predstavam, ki niso bile v skladu z njegovo katoliško „estetiko“. Pokazalo je te nazore dejstvo, da klerikalci našega gledališča ne podpirajo niti moralno, še manje pa z obiskovanjem njegovih predstav. Ruvanje klerikalnih listov in poslancev proti našemu gledališču, temu najodličnejšemu slovenskemu kulturnemu zavodu, pa je najžalostnejša stran v naši kulturni zgodovini zadnjih deset let. „Slov. Narod“ je odbijal vselej naskoke klerikalcev na naše gledališče, katero je podpiral na vse načine, delal prostovoljno zanj reklamo ter agitiral za najboljši obisk njegovih predstav. In občepriznana resnica je, da si je pridobil naš list poleg požrtvovalnih intendanc za prospeh slovenskega gledališča največjih zaslug. Kot neodvisen časopis pa je seveda „Slovenski Narod“ včasih tudi kaj nasvetoval oziroma priporočal, da bi se izboljšalo. V svojem listku smo dali že opetovano prostora raznim mnenjem, ki pa stoji vsa na enem in istem stališču: gledališče dvigniti v gmotnem in umetniškem oziru. Ta namen ima tudi listek o naši Taliji, ki izraža končno le osebno mnenje gosp. pisatelja in pesnika E. K. a, ki je — kakor glas izmed slovenskih literatov — stvarno odgovarjal na nazore sedanjega gospoda tajnika „Dramatičnega društva“. Govor gospoda intendanta Milčinskega je imel polemičen značaj in obsegal je mnogo prepornih točk, o katerih se da tudi med najboljšimi prijatelji naše drame akademično debatirati. Gospod intendant Milčinski je povedal svoje, literat E. K. pa svoje mnenje. „Slovenski Narod“ kot neodvisen list je prinesel obe mnenji, ker mislimo, da se neti s takimi razpravami najbolje čim dalje večje zanimanje med narodom za naše gledališče. Zategadelj pa smo vedno pripravljene, da objavimo tudi kak eventualen odgovor na nazore g. E. K. V umetniških vprašanjih bomo varovali vedno svobodo prepričanja, odločno pa zaavračali tudi poslej osebnosti, kakršne si je dovolil gledališču zlohotni „Slovenec“ tudi pri obeh letošnjih občnih zborih „Dramatičnega društva“. Da bi se pa indentifikoval kdaj kak sodrudek našega lista s „Slovencem“ glede našega gledališča in glede vrednosti predstav v „Katoliškem domu“, tega ne doživé klerikalni „estetiki“ pač nikdar! Vsakršno zavijanje in podtikanje v tem oziru zavračamo torej kot nesramno impertinenco.

— Kongres slovanskih časnikarjev se bo vršil letos v Dubrovniku in sicer v prvi polovici meseca septembra.

— Knjigovez Breskvar. Prejeli smo naslednje pismo: Gospod urednik! Mene občinske volitve silno zanimajo. Komaj sem dobil imenik volilcev, že sem začel šteti glasove, da vsaj približno izračunam, koliko je zanesljivih volilcev na tej ali na oni strani. Z izidom tega računa sem zadovoljen. A pri študiranju imenika volilcev sem naletel na nekaj, kar utegne občinstvo zanimati. Mej volilci III. razreda sem našel tudi knjigoveškega mojstra Breskvarja. Strmel sem, kajti Breskvar se je šele te dni po listih hvalil, da ima tako veliko glavno delavnico, da leto in dan ne more pogledati v svojo filijalko. Glejte, tako velik mojster, ki ima glavno delavnico in filijalko, pa ne plačuje nič več davka, kakor kaka branjevka, ki suhe češplje prodaja. In ta mož vpije po vseh shodih, koliko davka mora plačati, da ga komaj zmaguje! Če se ne motimo, je ta z davkom preobločeni mož, ki ima glavno delavnico in

filijalko podpredsednik društva konservativnih obrtnikov.

— Umrli. Sinoči je umrl posestnik, tovarnar in vodja vzajemno podpornega društva g. Ivan Peterca v starosti 47 let, danes pa je umrl topničarski nadporočnik g. Viktor Furlan.

— Otvoritev kopališča pod Rožnikom. Od vitkoraslih smrek obdana zelena dolinica, kraj katere žubori bister studenec, vabi zopet svoje znance v posete. Kopališče, lani toli rado obiskovano pomladilo, se je otvorilo ter pričakuje stare in nove prijatelje Kneippovega zdravljenja. Klub, svest si stavljene zadače, skrbel je za umestno izboljšanje in olepšanje naprave, omislil je prostoren nabiralnik za vodo, kjer se zbira studenec, iz katerega zdaj po novemu vodovodu priteka zadostna množina čiste, mineralne vode v toplice. Seveda je pri ljubljanskih razmerah vpoštovati načelo, da „iz malega raste veliko“, in da ima klub le z malimi sredstvi razpolagati, vendar vzbuja se vedno večje zanimanje za koristno napravo, zato je vstraja tudi klub pri započetem delu v zavesti, da bodo te toplice sčasoma za moderno se razvijajoče mesto velikega higiennega pomena. In ni lepšega, bolj senčnatega sprehoda nego pod Rožnik, ni bolj idiličnega kotička ljubljanske okolice, nego kjer ima pohlevni svoj dom „Wörishofen“. Klub moral je marsikatero burno uro prebiti, predno je določil prava, mirna pota svojemu nesebičnemu delovanju, izločiti moral je marsikaj, da zdaj vabi ljubitelje pravega kneippanja k otvoritvi toplice dne 15. maja t. l. Pojasnila daje g. Belič, Dunajska cesta št. 6, kakor tudi pristopnice, iste daje tudi gosp. Bizjak, Tržaška cesta št. 12a. Ker se je jeseni leta 1899. osnovalo neko topliško društvo z namenom, zidati v velikem slogu „Wörishofen“ za gospodo, naj bo prijateljem starih ponižnih področenskih topli pojasneno, da ni klub teh v nikaki zvezi z onim projektom in pripomni še, da se oglašava vedno več gospodov, misle, da so že prispevali za to sezono za stari klub „Wörishofen“, a so pomotoma dajali prispevke novemu društvu, ki je pa baje že mirno v Gospodu zaspalo. Zatorej prosi stari klub svoje nove in stare cenjene prijatelje, ne zabiti dne 15. maja t. l. posetiti področenski „Wörishofen“. Na svidenje! — Klub.

— Podkovska šola v Ljubljani. Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske se prične dne 1. junija 1900. Prošnje za vspejem je vložiti do 15. junija. Ubožni prosilci dobe po 50 gld. podpore od kmetijske družbe. Skušnje na podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija.

— Citraški klub se namerava v Ljubljani ustanoviti. Snovatelji menijo, da je več gospodov v Ljubljani, kateri bi radi pristopili takemu klubu, kakršni obstoje malone povsod, zlasti v večjih mestih. Pristopil bi lahko vsak in bi ne bilo treba posebne izurjenosti. P. n. gospodje, kateri žele pristopiti k temu novemu klubu, se prosijo njihov naslov poslati gosp. Ernstu Sarku v Ljubljani, Breg št. 14, II. nad stropje.

— Tamburaški klub „Zvezda“ preložil je svoj veliki koncert, kojega je nameraval prirediti v soboto, 12. t. m. radi nepričakovanih ovir v prvo polovico meseca junija.

— Z Vrhniko nam pišejo: „Ljubljansko učiteljsko društvo“ je priredilo včeraj k nam izlet, katerega se je vdeležilo nad 20 ljubljanskih učiteljev in učiteljic. Gg. naddavkar Gruden in učitelj Luznik sta vodila izletnike po slikoviti okolici ter jim bila prijazna in postrežljiva razlagalca, za kar jima je ljubljansko učiteljstvo gotovo hvaležno. V „Citralnici“ se je razvila prijetna zabava, ki jo je — žal — prenaplo končal prezgodnji odhod. Svoje ljubljanske tovariše so prišli na Vrhniko tudi pozdravit vsi trije učitelji iz Borovnice, kar znači iskreno kolegialnost.

— Šolo v Hinjah v novomeškem okraju so zaprli zaradi ošpic, ki razsajajo med šolsko mladino.

— Slomšekovo stoletnico hočejo na Ponikvi v rojstnem kraju Slomškovem slovesno obhajati. V ta namen se je ustanovil na Ponikvi poseben odbor. Slavnost se bo vršila dne 5. avgusta.

— Pevsko in bralno društvo „Maribor“ priredi dne 13. t. m. v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Mariboru gleda-

liško predstavo, pri kateri se bode igrala znana Tylova igra „Požigalčeva hči“.

— Stekel pes je v Jankovičih v črnomaljskem okraju ogrizal neko ženo in necega otroka. Ženo in otroka so poslali na Dunaj v Pasteurjev zavod.

— Šrapnel bodejo razstrelili jutri 12. t. m. ob 8 uri zjutraj na ljubljanskem polju. Ker se bode detonacija najbrže tudi v mestu slišala, se občinstvo na to opozarja, da se ne bode vznemirjevalo.

— Oče in hči. V Mayerjevo prodajalnico je prišla v torek neka deklica in vzela na ime gospe A. Š. blaga za 51 K. Ko je tvrdka izvedela, da gospa A. Š. ni ničesar naročila, je to naznanila policiji, katera je včeraj izsledila storilko v osebi 14letne Antonije Zupančeve. Deklico so prijeli, in je goljufijo šele priznala, ko se je dobilo blago pod posteljino opravo v njenem stanovanju. Nekaj blaga pa je bilo že zastavljenega. Pri iskanju po blagu pa so našli detektivi v Zupančevem stanovanju več cerkvenega blaga, medene cevke, bakrene cevke in kolobar gumi-traka, in ker se je dognalo, da je to ukradel oče Antonije Zupanc — Alojzij Zupanc deloma v Franciškanem samostanu o priliki, ko je vpeljal električno luč in deloma pa pri mestni elektrarni, kjer je bil uslužbenec, se je tudi on dejal v zapor. Oče je šel v Križanke, hči pa na Žabjek.

— Nepreviden voznik in nepreviden kolesar. Danes dopoldne je izvošček I. Z. po Vodnikovem trgu tako nerodno vozil, da je po hodniku idočo Ivano Škerjanc iz Sostrega podrl na tla, ki se je pri tem lahko poškodovala. — Istega dopoldne je na križpotu sv. Florijana ulic in Rožnih ulic trgovec A. S. povozil z bicikeljnom hišnega posestnika Jakoba Lumbarja v Trnovskih ulicah št. 11. Zadet je bil v levo nogo in se mu je nekoliko okoli odrlo.

— Hud revizijonar. Iz mesta izgnani Lovrenc Malenšek je prišel včeraj v mesto beračit. Na Tržaški cesti ga je dobil policijski stražnik in ga aretiriral. Na to pa je začel Malenšek na ves glas preklinjati Mater Božjo in Kristusa tako, da so se ljudje nad tem zgedovali.

— Velik izgred je povzročil danes ponoči postopač Martin Dekalič v Gospodskih ulicah. Vpil in razgrajal je na vso silo. Ko je prišel policaj in ga aretiriral, vrgel se je na tla in vpil in kričal, da se je na ulici vse polno občinstva nabralo. Šele ko je prišel še eden stražnik na pomoč, sta ga mogla odpeljati. Na poti je še vedno kričal in zmerjal policaja.

— Izgubljene stvari. Včeraj popoldne je izgubil nekdo na poti od pokopališča po Dunajski cesti in Šelenburgovih ulicah do Kongresnega trga srebrno uro in srebrno verižico. Na pokrovu ure je bila vrezana črka B.

— Vinogradi v južni Istriji, kjer so posestniki lani pridno škropili z galico posebno na obali morja v okolici Dinjana, Roverija, Kanfanara in Rovinjskega sela, kažejo mnogo lepih grozdčev, tako da se je nadejati obilne trgatve in dobre vinske kapljice.

— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 29. aprila do 5. maja kaže, da je bilo novorojencev 23 (= 34.15‰), umrlih 25 (= 37.12‰), mejnjimi jih je umrlo za otročico 1, za jetiko 11, vsled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 14. Mej njimi je bilo tujcev 4 (= 32‰), iz zavodov 14 (= 56‰). Za infekcijskimi boleznimi so obbolele, in sicer otročico 1, za ošpicami 2, za škrlatnico 2, za vrtico 4 osebe.

* Munkacsyjev pogreb v Budimpešti je bil grandiozen. Okoli 100.000 ljudi je prišlo k pogrebu. Vdeležili so se vsi ministri, generali, razna oblastva, društva, umetniki itd. Pred umetniško hišo je stal 10 m visok katafalk z bronasto podobo Munkacsyja. V veži umetniške hiše je škof Dessewffy blagoslovil krsto; govorili pa so naučni minister, predsednik umetniškega društva in slikar Jendrassik. Vence je peljalo 6 voz, in le na krsti je ležalo 128 vancev.

* Vezuv bljuje. Z nenavadno silo bljuje ognjenik Vezuv. Zemlja se v njega bližini večkrat potrese, zato so v krajih okoli Vezuva ljudje v velikem strahu. V mestu Torre del Greco je ostalo več ljudi vso noč na ulici. Štirje preradovedni Angleži so šli na Vezuv predaleč in zajela jih je lava. Orož-

niki so sila opečene Angleže komaj rešili. Bljuvanje že ponehuje.

* Troje umorov. 8. t. m. je nekdo v Maderju (Predarlsko) umoril tri osebe: bogatega peka Fr. Ka. Abererja, ki je ležal itak na smrtni postelji, njegovo ženo Katarino in najemnika Gibellija. Vsem trem je neznan zlikovec razbil črepinje ter odnesel 600 gold. Ostalo je le petero Abererjevih otrok, katerih najstarejši je 11 let star. Zaprli so nekega Švicarja Zaecha, ki pa taji vsako krivdo.

* Dinamitna tvornica se je razletela 8. t. m. v Herendthalu, kakor poročajo iz Antverp. Vse hiše v okolici so izginile. Pok se je čul več milj daleč. Koliko ljudi je ponesrečilo, ni znano. Štiri trupla so dobili. Vzrok eksplozije ni znan.

* Prepovedana verska sekta. V Peterburgu se je začela sodnijska obravnava proti 42 kmetom, ki so bili člani sekte skoptov, ki pohablajo sami sebe, si odsekavajo prste itd. Obravnava bo trajala ves teden. Prič je 99.

Književnost

— Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Vsebinska 2. sešitka je tale: 1. Vikt. Steška: Academia Operosorum. 2. S. Rutar: Ajdovski zid pri Vrhniku. 3. M. Sitar: Dve stari cerkvi sv. Petra na Kranjskem. 4. A. Koblar: Kopališče v Ljubljani. Mali zapiski. 1. A. K.: Grofinja Ana Katarina Zrinjska in ljubljanske klarise. 2. A. K.: Plače kranjskih deželnih uradnikov in uslužbencev 1730. 1. 3. P. Walter Šmid: Rodovina Paul pl. Nagerschigg.

— Mittheilungen des Musealvereines für Krain. Vsebinska II. in III. zvezka: 1. Ein Copialbuch des Klosters Freudenthal, von Fr. Komotar. 2. Director Kramers Theorie der Bildungsweise der „terra rossa“ des Karstes, besprochen von Ferd. Seidl. 3. „Terra rossa“ und „Eisensäuerlinge“ des Karstes, von Dr. Emil Kramer, Director der landw. - chemischen Versuchsstation für Krain. — Literaturbericht. Dr. F. Kosmat, Über die geologischen Verhältnisse der Umgebung von Adelsberg und Planina, von F. S. Dr. F. Kosmat, Die Triasbildungen der Umgebung von Idria und Gerenth, von E. S. Dr. Fr. Kosmat, Über die geologischen Verhältnisse des Berghangebietes von Idria, von F. S. Prof. Dr. C. Diener, Grundlinien der Structur der Ostalpen, von F. S. W. Goll. Die Karstaufforstung in Krain, von F. S. K. A. v. Zittel, Geschichte der Geologie und Paläontologie, von F. S. Bericht über die Thätigkeit des k. k. Ackerbauministeriums, von F. S. K. Moser, Der Karst und seine Höhlen, von F. S.

— „Život“ ima v 5. zv. to-le vsebino: Slike: Fr. Bilek: Podobenstvi velikého západu Čech. C. Medović: Pet srijemskih mučenika (šćika). C. Medović: Sv. Jeronim. Tekst: Veljko Tomić: Hebrejske melodije. — Vladimir Boroša: Ksenija. — Dragutin M. Domjanić: Confiteor. — Srgjan Tučić: Zadnje poglavje. — Knut Hamsun: Prsten (prevela Nina Vavra). — Stjepan Miletić: Vladimir Boroša (sa slikom). — Branimir Livadić: Hrvatska književnost i siromaštvo. — Iz književnog i umjetničkog svijeta: Kazalište: Hrvatsko kazalište Giacosa: Come le foglie. — Književnost: Napoleon IV. Špun-Stričić: Moderna legenda. Anatole France. K proslavi četiristagodišnjice hrvatske književnosti. — Smotra. — Nove knjige. (Drag. Kette i dr.) Ta krasni zbornik, ki prinaša poleg hrvatskih spisov tudi slovenske, iznova priporočamo!

Telefonska in brzojavna poročila

Dunaj 11. maja. Cesar je sprejel danes ob 10. uri ministrskega predsednika Körberja, ob 11. uri pa ministra Rezeka. Ti dve avdijenci sta v zvezi z Rezekovo demisijo. Poroča se, da je cesar prigovarjal Rezeku, naj demisijo umakne in ostane na svojem mestu.

Dunaj 11. maja. Cesar se odpelje nocoj v Budimpešto. Ministra Krieghammer in Kallay sta se že tja odpeljala.

Dunaj 11. maja. Nemške stranke so odklonile posredovalni predlog nekaterih voditeljev desničarskih strank, naj se vladni jezikovni zakon odkaže brez razprave posebnemu odseku, da v gotovem roku o njem poroča, dotlej

pa naj se opuste razprave o važnejših vladnih predlogah, v katerem slučaju bi tudi Čehi za sedaj opustili obstrukcijo.

Praga 11. maja. Nemško društvo je razglasilo zahteve nemške stranke glede občinske uprave. Nemci zahtevajo svoje zastopnike v deželnem zboru in v občinskem svetu, razdelitev mestnega šolskega sveta, dvojezično uradovanje magistrata, dvojezične ulične napise in končno še to, da mora občina pri porabi občinskih sredstev vedno uvaževati, da so jih deloma plačali Nemci. To zahteva nemška manjšina v Pragi. Koder so Nemci v večini, nečejo o ravnopravnosti ničesar vedeti.

Madrid 11. maja. Proti skrajno klerikalnemu ministru Selvilla je nastalo skoro po celi Španski mogočno gibanje. V raznih mestih so se primerile velike demonstracije. V Madridu so bile včeraj ves dan vse prodajalne, gostilne in kavarne zaprte. V Valenciji so demonstrantje napravili barikade, izza katerih so na orožnike metali kamne, potem pa začeli nanje streljati. Orožniki so tudi streljali in potem z naskokom zavzeli nekatere barikade.

London 11. maja. Iz Durbana se poroča, da se je sedaj tudi armada generala Bullerja začela pomikati proti Burom, podrobnih vesti o teh operacijah pa brzojavna cenzura ne pusti pasirati.

Narodno gospodarstvo

Shod o posvetovanju glede streljanja proti toči v Krškem.

(Dalje.)

Gosp. vodja Dolenc opozarja, da primerne svote, in naj si bodo še tako velike, dobi lahko vsaka občina od navadnih posojilnic proti nizkim obrestim in gotovi amortizaciji. Ko je pričela peronospera ugonabljati, smo si hoteli omisliti vse le s podporo, počasi pa smo se navadili kupovati tudi te priprave, in sedaj ima že skoro vsak lastno škropilnico, ki ga stane na leto mnogo več, kot bi ga stalo streljanje proti toči.

Gosp. Gombač odgovarja, da je g. Sever njegove besede napačno tolmačil. Jaz priznam veliko potrebo podelitve podpor, in sam k temu ljudstvo prigovarjam, ker brez gotovih podpor se dandanes marsikaj sploh izvršiti ne more, a za podpore naj se prosi le v ozira vrednih slučajih in ne za vsako malenkost, ter naj se občine na podpore preveč ne zanašajo; opozoriti sem le hotel, da tolikih podpor, kakor ravno naprava strelnih postaj zahteva, dežela ne zmore, ker je prerevna, in še enkrat ponovim, da občina, ki se bo le na podpore zanašala, bo v napredku mnogo za drugimi zaostala, osobito kar se tiče naprave prekoristnih strelnih postaj. Umesten se mi zdi toraj predlog g. vodje Dolenca, ter ga toplo priporočam.

Gosp. Žmavc, nadučitelj, prosi pojasnila, kako postopajo na Laškem, kjer so napravili lansko leto do 3000 postaj.

Gosp. dr. Vošnjak pravi, da se posestniki med seboj zavežejo poravnati vse stroške, vlada pa da daje po ceni smodnik (26 h za kg).

Gosp. Boh. Skalický, tehnični voditelj v Novem mestu, poroča o tvorjenju toče, ter pravi, da je sicer g. dr. Vošnjak prepričan o dobrem uspehu, pa da vlada sprejema vse z nekako reservo ter se torej ne more odločiti za znatno podporo, dokler se o uspehu popolnoma ne uveri. Sistematično streljanje se mora vpeljati tudi na Kranjskem.

Glede tvorjenja toče so učenjaki še na nejasnem; eni trde, da se napravi s pomočjo elektrike, drugi, da se napravi neki vrtinc, ki spaja mrzli in gorki zrak itd. Če strel gotovo zabrani tvorjenje toče, ne more še nihče garantirati, treba je toraj uvesti sistematično streljanje ter postaviti na glavne stacije izvežbane streljače, ki bi dajali drugim signal. Streljati se mora počasi, a sigurno. Možnarji naj se ne zabijajo.

Gosp. dr. Vošnjak omenja, da je spisal natančni strelni red, ter da izide posebna brošurica.

Gosp. Kramar, župan z Radovice v Belokrajini, se pritožuje, da je smodnik še predrag. (Dalje prih.)

